

— Ja, tað kann henda. Men hetta er ein spurningur, sum fiskifrøðingar í ymsum londum eru ósamdir um. T.d. halda sovjetiskir havgranskarar ikki, at toskurin er serliga óførur til at eta rækjur. Teir halda, at um rækjustovnurin minskar, so er sorsøkin heldur hydrografisk. T.v.s. at tað er víðurskiftini í sjónum so sum hiti og streymur, sum ávirka støddina á rækjustovnunum.

Verja toska- og hýsuyngul

— Men hetta eru vit ikki samdir við russum í, sigur Per Øynes.

— Vit halda tvørturímóti, at tað fyrst og fremst er toskurin, sum er orsøkin til at rækjurnar fækka. Men sjálvandi kunnu hydrografisk víðurskifti eisini hava ávirkan.

Annars eru bæði norðmenn og rusar fegnir um, at toskurin nú aftur mennist í Barentshavinum. Teir gera alt sum til ber fyrri at verja tann uppsavandi toskastovnin.

— Norskir myndugleikar vilja gera alt fyrri at verja um henda toskastovna, sigur Per Øynes og visir á, at tað í hesum sambandi eru settar sera strangar reglur fyrri, hvussu nógvur toska- og hýsuyngul kann vera uppi í rækjuveiðini. Hesar reglur eru so strangar, at eru bert meira enn 3 stk. av undirmátstoskayngli pr. 10 kilo av rækjum, so verður eitt ávist øki stongt.

Norðmenn hava tí eisini stongt ein hóp av smærri og størri rækjuleiðum seinastu árinu — fyrri at verja toskastovnin. Hetta vóna teir kann fáa gongd á aftur toskastovnin í Barentshavinum.

Rækjurnar »flyta« seg longur norður

Men hetta hevur so eisini rakt norskar rækjumenn, tí teir eru útistongdir frá góðum rækjuleiðum, sum liggja stutt frá rækjuverksmiðjunum í landi.

Tí hava norðmenn verið noyddir til at leita longur norður og eystur at fiska rækjur. Men her hevur tað so eisini vist seg at vera nógv til av rækju.

Tað hevur so eisini vist seg, at tey góðu fiskimiðini eru flutt longur og longur norður. Hetta hevur helst nakað við hitan og streymin í sjónum at gera.

Meðan mesta rækjan fyrr var á leiðunum 14 (sí kort), so var hon í 1984 á 16 og í ár er hon á 18. Per Øynes sigur, at eystan og norðan fyrri Hopen liggur ein sera stór rækjuleið, sum teir meta at vera sera væl fyrri júst nú. Tað er eisini hesa leið, sum norska havransóknarskipið Michael Sars kannar í lotuni. Her fiska eisini nøkur av føroysku skipunum.

Fyri norðmenn merkir hetta, at túrarnir vera nógv longri og fyrri teir, sum hava fiskað rækjur til virki á landi, kann hetta koma illa við. Tí tá má veiðan ikki vera eldri enn 5-6 dagar. Tí ger hetta, at neyðugt er at leggja um til at fiska við størri skipum, sum helst eisini kunnu frysta veiðina umborð.

Gott samarbeiði við føroyingar

Hvat víðvikur føroyska rækjufiskiskapinum í Barentshavinum og við Svalbard so sigur Øynes, at norskir fiskifrøðingar hava sera gott samstarv við føroyingar.

— Tí hava verið sera fúsir til at samstarva og hava vit eisini fingið onkra hjálpanði hondina frá føroyskum skipum, sigur hann og sipar her til eina hending í Hinlopen-víkini norðalaga á Svalbard. Har hevði Høgí-fossur fingið væl av rækjum inni við land, men botnurin var ringur.

— Vit skuldu royna har eisini og bóðu Høgí-fossur siga okkum, hvussu botnurin var. Teir vóru beinvegin tilreiðar at hjálpa okkum, leggur hann aftrat.

Uppá fyrispurning um tann fiskiskapur, sum føroyingar reka við Svalbard í vissan mun kann kallast fyrri »pionerarbeði« tá hugsað verður um, at hesi skipini av og á royna á »nýggjum« leiðum, sigur Per Øynes, at føroyingar hava uttan iva funnið stór rækjumið, men hetta er leiðir sum norðmenn hava vítað um fyrr. Orsøkin til at norsk fiskiskip ikki hava roynt har, er so tann, at tey hava fingið nógv á øðrum leiðin nærri Noregi.

Øynes leggur aftrat, at fiskifrøðingar hava annars

altíð verið fúsir at siga frá rækjuleiðunum.

Rækjan kann ikki niðurfiskast heilt

Vit spurdu Per Øynes, um tað økta talið av rækjuskipum kann forkoma rækjustovninum við Svalbard og í Barentshavinum. Til tað sigur hann:

— Tað beri eg ongan ótta fyrri. Rækjan er rættliga serstøk á tann hátt, at ein skal fiska relativt nógv uppá troltíman fyrri at henda veiða kann løna seg. Tí verða tað altíð umráði við væl av rækju, hóast skip hava roynt har. Tá veiðan ikki lonar seg longur, rýma skipini higan.

— Men verður so øll smærækjin tikin eisini, so er tað sjálvandi ein annar spurningur, leggur hann aftrat.

Rækjustovnurin er so stutt ikki ein stovnur eins og toska- og hýstovnurin, sum kann niðurfiskast heilt.

— Men er so talan um ein ella fleiri rækjustovnar við Svalbard og í Barentshavinum?

Per Øynes: — Onkur fiskifrøðingur er komin til, at talan er um triggjar ymskar popúlátiónir av rækjum. Hesar eru ymskar, m.a. tá tað snýr seg um livfrøði teirra. Eitt nú sigur hann, at rækjurnar norðari gýta bert annað hvørt ár.

Vit spurdu eisini Per Øynes, um tað kann henda, at vit bráðliga standa á berum við øllum rækjuskipum uttan at rækur eru at fáa?

— Tað kann henda, at so nógv skip troyta rækjuleiðirnar, at veiðan

Rækjuserfrøðingurin Per Øynes her frammanfyri eitt kort yvir Barentshavið og Svalbard.

tá als ikki verða lønandi meira.

Hámarkið rokkið

— Merkir tað, at tú heldur tað vera í lagi, at talið á skipum verður avmarkað?

— Tað haldi eg er rætt, tí verða ov nógv skip á einum øki, so verður ov lítið í part.

— Hevði tú sett pengar í eitt stórt og nútímans rækjuskip í dag, um tað skuldi fiskað bert í Barentshavinum og við Svalbard?

jan

ínæstuvikuínæstuvikuínæstuvikuínæstuvikuínæstuvikuín

Dag Møller er doktari innan fiskaaling. Hann er millum fremstu granskarar á hesum øki í Noregi. Sosialurin vitjaði í summar í »Akva-kulturforskningsinstituttet« í Bergen, har vit tósðu við hann um støðuna hjá hesi nýggju vinnuni.

Lesið í Sosialinum í næstu viku

Norðmenn eru millum teir fremstu í heiminum, tá talan er um at gera royndir við alduorku. Nærhendis Bergen verða í hesum døgum gjørdar tvær ymskar royndir við alduorkuverkum. Sosialurin hevur vitjað á staðnum.

Lesið í Sosialinum í næsta viku.

